

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, Tractatus Tres spirituales

Arias, Francisco

Coloniae, 1615

Pars Tertia. Qua discretione debeat exerceri mortificatio, & quibus rebus
impediatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48767)

Si enim verba nostra fuerint bona & fructuosa, in iustitia accessionem facimus: si inania & perniciofa, prograuitate noxæ, ad Infernum vel Purgatorium damnabimur.

FINIS II. PARTIS.

III. PARS.

IN QVA DECLARATUR, QVA discretionē exerceri debeat mortificatio, & quibus rebus impediat.

PROOEMIUM.

ostquam seruus Dei desiderio teneri cepit exercende mortificationis, cognouitque cælestia & spiritualia bona, & dona, quæ ex ea consequuntur, superest, ut intelligat, quæ moderatione usurpandi debeat mortificatio vitæ Christianæ tam necessaria & fructuosa, ne ex ipso usu aliquod damnum emanet, & exploratas habeat demonis tentationes, ac media, quibus illæ expugnentur.

CA.

CAPVT I.

De discretione tenenda in exercitio mortificationis externæ, pro comparanda vera animæ puritate.

Prudentiæ & discretionis est, ho- *S. Thom 1.2.*
minem in actionib. virtutum per *q. 66 a 3.*
media dirigere in suum finem, *Et 2.2. q. 47.*
efficereq; vt media aptè conditioni fi- *a. 7.*
nis respondeant. Sicut ergò in omni ex-
ercitatione virtutis, ita multò maximè
in vsu mortificationis opus est norma
discretionis: quæ si adsit, ingens & exi-
mius existit fructus, si desit, magna sæ-
pè fit iactura animi, & corporis. Vt au-
tem non aberremus à scopo, sciendum
est omnium corporis mortificationū,
quæ fiunt per labores, ieiunia, cilicia,
disciplinas, nuditatem, aliasque asperi-
tates, finem esse internam animæ puri-
tatem, & perfectionem. Puritas in eo *Cassian. coll.*
consistit, vt anima exulta sit præstan- *2. c. 16. & 17.*
tissimis quibusque virtutibus, vt humi-
litate, patientia, castitate, fortitudine,
ac imprimis charitate. In his enim ve-
ra sanctitas, & perfectio hominis spi-
ritualis iuta est. Has autem virtutes
Deus tum in animam nostram effun-
dit, cum adiuuante diuina gratia eam
expur-

84 TRACTATUS DE

expurgauerimus à peccatis: munditia enim illa est immediata dispositio ad virtutes; quoque anima plus à peccatis mundatur, hoc à Deo virtutibus amplius illustratur.

Vnde libenter fatemur, in mortificationibus non esse positam vitæ Christianæ sanctitatem & perfectionem, sed esse tantum instrumenta, & media, à Deo ordinata ad consequendam facile sanctitatem, & perfectionem. Quia

*Lib. de vera
virgin.*

de causa Basilii: Necessè est omnia corporis exercitia, vt est abstinètia à cibis, & alijs, à nobis ad suum scopum dirigi, nempe ad comparandas veras animi virtutes; quò si non dirigantur, neque bona, neque mala ex se sunt, sed adiaphora, si verò dirigantur, laudem virtutis obtinent. Eadem est aliorum sanctorum Patrum sententia,

*Cass. coll. 1.
c. 7.*

S. Thom. 1. 2.

q. 186 a. 1.

Cass. coll. 21.

6. 14. 19. 15.

quam præclare apud Cassianum exposuere sancti Abbates, Moyses & Theonas. *Ieiunia*, inquit Moyses, *vigilis*, *meditatio scripturarum*, *nuditas*, ac *priuatio omnium facultatum*, non per se *etio*, sed *perfectionis instrumenta sunt*, quia non in ipsis consistit discipline illius finis, sed per illa peruenitur ad finem. Et alibi Theonas fuse asserit, *ieiunia*, *carcerasque carnis afflictiones esse viles ad*

ad obtinendam charitatem, fortitudinem, iustitiam, temperantiam, & veritatem, in quibus primarium hominis bonum consistat, eò quod hæ virtutes suapte naturâ sint bonæ, omnique tempore & loco necessariæ, afflictiones verò carnis bonæ non sint, nisi quatenus referuntur ad obtinendam cordis puritatem, & mortificandas animi passiones, ut mens humana expurgata à sordibus, his medijs possit se cum suo creatore coniungere. Hanc doctrinam etiam S. Paulus vnica sententia ad viuum expressit, cum diceret: *Non est regnum Dei esca & potus, sed iustitia Rom. 14. & pax & gaudium in spiritu sancto:* quorû verborum hic sensus est. Dona, quorum beneficio Christus regnat in iustis, esse primò virtutem iustitiæ, qua voce comprehendit omnes virtutes interiores, quibus homo iustificatur; deinde pacem, & gaudium spiritale cum reliquis Spiritus sancti donis & fructibus. Vesci verò, vel abstinere ab hoc vel illo cibo, aut potu, alijsque id genus, quæ natura sua sunt indifferentia, eatenus bona & laude digna sunt, ac ad regnû Christi pertinent, quatenus homo ea dirigit ad virtutes animæ consequendas, vel certè quatenus lege Dei, vel

Eccle-

Ecclēsiæ ad eundem scopum diriguntur.

Quare seruo Dei omni opē & studio laborandum est, vt sicut sedulus est in corpore ieiunijs, cilicijs, disciplinis, alijsque similibus castigando, sic impiger sit in cauendis verborum otiosorum, & peruersorum operum, prauarumque cogitationum & consiliorum lapsibus, faciatque satis obligationibus, quas status eius postulat, sectetur iustitiam & charitatem, passionibus concupiscentiæ internis, iræ quoque & superbiæ, alijsque foriter obstat, seruata patientiæ, mansuetudinis & humilitatis lege. Deinde mortificationes suas, & pœnitentias Christo Domino passioni eius copulandas in eundem finem offerat, nempe ad impetrandas virtutes principales, & dona Spiritus sancti, in quibus sanctitas, perfectioque consistit: sic enim externa mortificatio magni erit valoris, & meriti, & efficax erit ad impetrandam, quæ diximus. Quod si specialis illa consideratio alicui non occurrat, sed tantum eo generali respectu se mortificet, vt faciliorem aditum habeat ad virtutes, suo fructu spirituali & merito singulari non carebit.

Hac

Hæc documenta tam salutaria, ne- *Aug. serm. 1.*
cessariaque traduntur à Sancto Augu- *de S. Ioann.*
stino. Duo, inquit, sunt abstinentiæ & *Bapt.*
crucis genera, vnum corporale, aliud spi-
rituale. Vnum à potu, atque à cibis tem-
porale, appetitum gulæ à delectationibus,
& molissimis suauitatibus coercere, &c.
Alterum genus est pretiosius atque sublimius,
motus animi regere, & perturbationes illius
modestie tranquillitate placare; iræ atque
superbiæ impetus quasi feram bestiam refræ-
nare, increpare se quadam censura austeri-
tatis & virtutis, voluntates proprias abne-
gare, easque interiori examinatione discu-
tere, &c. Hæc Beatus Augustinus. Vbi
liquidò demonstrat, quantum discrimen sit inter mortificationem exter-
nam, qua castigatur caro, & internam,
qua perturbationes, ipsaque propria
voluntas mortificatur, ac anima à vi-
tijs expurgatur, nec obscure indicat
externam illam, vti minus principa-
lem, velut medium referendam ad
internam, vt magis princi-
palem & finem al-
terius.

*Quæ fraudes beneficio dicta discretio-
nis auertantur.*

HAc doctrina iam tradita binæ fraudes, vel errata in hac materia facile intelligi, & caueti queunt. Prima est multorum, qui potius quam seruire Deo cœperunt, maximum studium ponunt in mortificanda carne ieiunijs, cilicijs, disciplinis, pedum nuditate, & alijs id genus exiguis, autem in fugiendis sermonibus cubiculis, mendacijs, detractionibus, iracundia, impatentia, curiositate, profusa largitione, charitatis etiam opera negligunt, aliaque multa prætermittunt, quæ ratione officij, status, & professionis alijs præstare deberent. Licet enim mortificationes corporales bonæ sint, & fructuosa, vt supra docuimus, tamen illis antepreferenda est animæ puritas, etiam innoxia leuibus & venialibus; mortificationes enim illâ pro scopo & fine propositam habent. Atque in cultu seruitioque diuino plures refert fugere verum lapsum venialem, lege enim diuina id nobis mandatum est, quàm multas voluntarias assumere mortificationes.

Narrat

Narrat Metaphrastes magnum Ar. *Sur in Iulio*
 senium in colloquio quodam, in quo
 multas occultas dæmonis tentationes
 detexit, inter alia hæc elocutum. Fra-
 tres, finis & scopus, cur mundo & pom-
 pis eius renuntiauerimus, est, expurga-
 tio animæ, hocque medio à Deo obti-
 nere veram perfectamque salutem spi-
 ritualem. Quidam hæc puritatem con-
 sequi student quoad carnem, & vitia
 externa, & idcirco plurimum se exer-
 cent ieiunijs, alijsque afflictionibus
 corporalibus: verum non perinde labo-
 rant in expurganda anima à vitijs &
 defectibus internis, atque occultis, vt
 superbia, temeraria præsumptione, ni-
 mia cupiditate honorum, & bonorum
 temporalium, inuidia, æmulatione, a-
 lijsque affectibus, quorum bellum est
 manus, & victoria difficilior. Itaque fit,
 vt tales similes euadant status, quæ
 extrinsecus quidem inauratæ sunt, ve-
 nustisque coloribus depictæ, sed intus
 vili & abiecta constant materia. Hucus-
 que B. Arsenius, qui vt erat litteris et-
 iam humanis excultus, & lumine diui-
 no plenus, probè intellexit, in quo con-
 sisteret vitæ Christianæ religiosæque
 perfectio.

Huius doctrinæ veritas confirmari
 posset

posset multorum exemplis, qui non-
nimaduersa hac fraude & deceptione,
in multos errores, & atrocissimos ca-
sus inciderunt. Exempla legi apud
Cassianum collatione Abbatis Moylis
secunda possunt: Et in vita S. Francisci
legitur, religiosum quendam mortifi-
cationi exteriori ita fuisse deditum, vt
nudis pedibus incederet, in famentis
nocte cubaret, solo pane aqua nonni-
hil mollito victitaret, ac nomen etiam
hominis Sancti obtineret, qui si mor-
tificationes illas ex humilitate retulisset
ad obtinendam humilitatem cor-
dis, verè sanctus extitisset. Verum quia
curam nullam habuit hominis inter-
ni, vt animam à vitijs & passionibus
expurgaret, in tantam deuenit carita-
tem, vt etiam cōtra paupertatis votum
sibi peculium vsque ad obitus hominis
vsurparit, quod indicium non obicu-
rum erat aeternae suae damnationis. Et
B. Eusebius Emiffenus ad eos, qui Deo
seruire cupiunt, scribens: Fratres, inq-
scitote, non satis esse affligere carnem
ieiunijs & vigilijs, si interiora negligamus,
& mentem non purgemus à vi-
tijijs. Quid enim prodest, castigare cor-
pus, si lingua contaminetur sermoni-
bus detractorijs? frustra gloriamur de
infi-

*Hom. 4. ad
monach.*

inflictis carni verberibus, si mentem
 non liberemus passionibus internis. I-
 dem confirmat apposita quadam simi-
 litudine: Si, inquit, cuiquam in grandi
 campo esset vinea, omnemque labo-
 rem ille impenderet in colendo campo
 extra vineam sito, vineam autem sine-
 ret compleri spinis & vepribus, nonne
 ille frustra laborasset? Sic contingit
 homini mortificanti corpus, animam-
 que spinis passionum plenam relin-
 quenti. Quod autem dicit Eusebius,
 mortificationem externam nihil pro-
 desse negligenti internam, id intelli-
 gendum est de fructu meriti, in eo qui
 obnoxius est peccato mortali. Nemo
 enim operibus mortificationis quan-
 tumvis maximis mereri potest vitam
 æternam, nisi sit iustus. Iis autem,
 qui dum in gratia Dei sunt, negligunt
 mortificationes internas, externæ
 non multum profunt; longè autem
 plus prodescent, si ad puritatem cor-
 dis obtinendam dirigerentur. Vnde
 idem sanctus alibi eisdem sic alloqui-
 tur. Quid prodest affligi vigilijs, la-
 boribus, & ieiunijs, dum negliguntur
 ea, quæ DEVS maximè à nobis exi-
 git? ut nempe, quantum in nobis
 est, cor nostrum à culpis leuioribus

*Hom. 6. ad
 monach.*

A a mun-

mundum conseruemus: nam à leuionibus lapsibus proximus gradus est ad grauiores.

Altera fraus, quæ ex superioris capituli doctrina detegitur, est communis vulgi, nempe eorum, qui arbitrantur, ex mensura mortificationis externæ in ieiunijs, disciplinis, alijsque asperitatibus, metiendam esse cuiusque serui Dei sanctitatem & perfectionem: vt quò quis seuerius castiget corpus, hoc sanctior censendus sit: etiamsi enim penitentia illæ exteriores sint admodum gratæ Deo, & animæ nostræ salutes, tamen in ijs non est sita sanctitas vera, & vitæ Christianæ, aut religiosæ perfectio, sed in charitate, patientia, humilitate, mansuetudine, iustitia, misericordia, alijsque virtutibus cum charitate necessario connexis. Itaque seruus Dei is sanctior & perfectior est, qui humilior, mansuetior & patientior est, charitate in proximum ardentior, qui puritatis studiosior, qui voluntatem suam diligentius abnegauit, & diuinæ subiecit. Pœnitentiæ enim, & mortificationes externæ, vt diximus, sunt tantùm instrumenta, & adminicula ad veras virtutes, earumque perfectionem consequendam, ac proinde quò quis-

quisque plus in illis profecerit, hoc fine ob oculos posito, hoc sanctior & perfectior in conspectu DEI efficitur. *Charitas enim*, ut habet Aposto- *Coloss. 3o*
 lus Paulus, est *vinculum perfectionis*: tum quia in illa præcipuè consistit perfectio, tum quia secum trahit omnes virtutes veras & solidas, in quibus sita est essentialis vitæ Christianæ perfectio.

Hæc hæctenus eò dicta sunt, ut serui Dei rectè de virtutum operibus iudicare possint, & cuique suum attribuere valorem, præstantiusque & principalius bonum alijs antepone-
 re. Cæterum minimè ex hac doctrina sequitur, idcirco eos, qui impensè mortificationi externæ dediti sunt, in magna veneratione non esse habendos: quia piè existimandum est, eos quoque non negligere internam, omnesque actiones suas referre ad obtinendam cordis puritatem, & virtutum perfectionem, talesque in Dei esse conspectu, quales videntur esse apud homines. Si enim secus fiat, temeritatis notam vix effugiemus. Nam, ut dicit Saluator, *non potest arbor mala bonos* *Matth. 7o*
fructus facere, nec bona malos. Cùm ergo mortificationes externæ cum bonis

moribus coniunctæ, sint boni & laudabiles fructus, non possunt ordinari, nisi ab homine verè bono proficisci.

CAPVT III.

Qua moderatione mortificatio institueda sit, vt nec vitæ, nec viribus ad diuinum seruitium præstandum necessariis obstit.

DEVS Optimus Maxim. vitam, sanitatemque corporis nobis concessit, vt tanto commodius ei seruiremus. Et quamuis tollentramque à nobis Deo, moderatè ferre debeamus, tamen quia vitæ nostræ domini non sumus, non licet nobis eam pro arbitrio nostro abbreviare, vel abscindere: imò mandatum à Deo habemus illam per media rationi congruentia seruandi. Quanquam nemo pro tuenda vita eiusue incolumitate tenetur vel quæuis, vel optima media vsurpare, vt verbi causa, meliores cibos, præstantiora vina, habitationem commodiorem, sed satis est vti communibus, & ordinarijs. Cum enim corporis vita sanitasque sit bonum temporale & caducum, multò inferius vita & salute animæ spirituali, voluit Deus

*Vitorrelect.
de homicid.*

2.36.

*Et relect. de
temperan. n.*

13 14 15.

Medto. de

Deus nos ad alia media obligare. Licet *pœnit. q. vit.*
 & obliget ad abstinendum ab eo cibo *de ieiun.*
 potuque, quem constaret notabiliter *Soto l. 5. de*
 vel vitam abbreviaturum, vel sanitatē *iure. q. 1. a. 6.*
 imminuturum. Itaq; seruus Dei, ardens
 castigandæ carnis, fructusque mortifi-
 cationis excellentes percipiendi desi-
 derio, non debet vel ieiunijs, vel vigi-
 lijs, vel cilicijs, alijsue pœnis eam affli-
 gere, quas experientia, vel admonitio-
 ne virorum in spiritali vita exercitato-
 rum, cognouit, notabile damnum vitæ
 vel valetudini afferre: nam si exiguum
 tantum damnum sit, non tenetur ab e-
 iusmodi mortificationum genere, ma-
 ximè si sentiat se inde iauari ad vitæ
 probitatem, abstinere. Quemadmodum *Vitt. ibid.*
 enim licet, magnæque virtutis est, & *n. 25*
 meriti apud Deum, periculo mortis se *Soto ibid.*
 exponere pro salute spiritali, vel cor-
 porali proximi, vt faciunt, qui inserui-
 unt peste laborantibus: sic magnæ vir- *Ioan. Nider*
 tutis est, ad procurandam animæ no- *in consolat.*
 stræ salutem, per mortificationem ex- *p. 3. c. 7. 8.*
 ponere se periculo exiguo vitæ, & in-
 columitatis corporalis, modò vt paulò
 post dicemus, id fiat cum facultate su-
 periorum, & citra præstantiorum ope-
 rum dispendium.

Hoc fundamento iacto, quod niti-

A a 3 tur

tur doctrina Theologorum communi,
 & ab omnibus recepta, seruus Dei eli-
 gat ea mortificationum genera, quæ
 minus officiant sanitati, vt sunt iei-
 unia ordinaria, diuerberationes corpo-
 ris citra sanguinem, cilicia ex pilis
 equinis, durior lectus, & alia, quæ va-
 letudinem lædere non solent. Nullo
 autem modo suscipiat, quas re ipsa
 nimaduertit sanitati obesse. Sanct. Ba-
 silius disertè monet, in cohibenda per
 abstinentiam carne, eam moderatione
 tenendam, vt ne frangantur corporis
 vires: sicut enim noxium est indul-
 gere appetitui cibos, quoscuque adama-
 rit, sic rationi repugnat, imò stultitiæ
 affine est, corpori necessaria ad offi-
 cium præstandum alimenta subtrahere.
 Rationem autem huius sui moniti ad-
 dit huiusmodi. Sicut enim, inquit, e-
 quus plus æquo saginatus, & lautè tra-
 ctatus suum sessorem in terram præ-
 cipitem agit, & calcibus ferit, maci-
 lentus autem & ieiunè habitus nullis
 flagris adigi potest, vt progrediatur;
 sic qui nimis lautè corpus suum nu-
 trit, facile in omnis generis vitia ab
 illo præceptis agitur; qui verò asperè &
 durè illud tractat, tandem in cursu pie-
 tatis semel susceptæ deficere cogitur.

*Lib. de vera
 virgin.*

Hæc

Hæc Sanctus Basilius, quod pressius declarans Sanctus Hieronymus. *Quicquid, Ad Deme-*
inquit, illud, quod inflammare corpus po-
test, quod fomentum suggerit voluptati, ca-
stitalis amore fugiendum est. Nee tamen ita
magno huius rei labore gravari te volumus,
ut sub ipso statim onere succumbas. Optimus
est in omni re modus & laudabilis ubique
mensura. Corpus non frangendum, sed regen-
dum est. Id ratio discretionis à nobis
 postulat, ut quoniam mortificatio corporis instituta est ad tollendū & mortificandum malum, non mortificemus id quod bonum est. Malum quod in homine est, est culpa, inclinatioq; ad culpam. Quando ergo homo sic mortificat corpus, ut relinquat illi robur sufficiens ad exercendam virtutem, tū mortificat malum. Quando verò ita frāgit eius vires, ut languidior in bonorum operum exercitatione reddatur, mortificat in eo bonum, ita docet B. Gregorius in suis moralibus. *Sic necesse est, in-*
Lib^o. c.
 quiens, ut artem quisq; continentie teneat, 28,
 quatenus non carnē, sed vitia carnis occidat.
 Nā plerunq; dum plus iusto caro restringitur,
 etiam ab exercitatione boni operis enervatur:
 ut ad orationem quoque, vel prædicationem
 non sufficiat, dum incentiva vitiorum in se
 funditus suffocare festinat. adiutorem quippe

habemus intentionis internæ hunc hominem, quem exterius gestamus, & ipsi insunt motus lasciviæ, ipsi effectus suppetunt operationis bonæ. Sæpè verò dum in illo hostem insequimur, etiam civem, quem diligimus, trucidamus: & sæpè, dum quasi concivem parcimus, ad prælium hostem nutrimus. Eisdem namque alimentis vitia superbiunt, quibus nutritæ virtutes vivunt. Et cum virtus alitur, plerunq; vires vitii augentur. Cum verò immensa continentia vitiorum vires extenuat, etiam virtus deficiens ardebat. Vnde necesse est, ut interior homo noster equus qui dam arbiter præsideat inter se, & eum, quem exterius gestat, quatenus ei homo suis exterior, & semper ad debitum ministerium servire sufficiat, & nunquam superbe libera æruice contradicat, nec moveat, si quid suggerendo submurmurat, dummodo eum semper superposita calce dominationis premat. Ex his Beati Gregorij verbis colligitur primaria discretionis regula, quam servare debemus, ut nempe sic mortificemus corpora nostra, ut sanitatem & vires eius necessarias sic integras servemus, ut omnibus suis necessarijs functionibus facere satis possit, omniaq; virtutum prosequi exercitia, quæ ad salutem animæ nostræ spiritualem procurandam requiruntur. Quomodo autem

autem in executione huius doctrinæ nemo debeat suo iudicio fidere, sed libenter obsequi patris spiritualis, vel Confessarij consilijs, iam antè monuimus.

CAPVT LV.

Quatenus mortificatio exercenda sit, sine impedimento operum præstantiorum; quæque discretione in ea imitandi Sancti.

NON solum mortificatio carnis eò moderanda est, vt suppetant nobis integræ vires ad cætera officia pietatis ritè decenterque obeunda, verum etiam, vt opera charitatis ad consolationem proximorum, siue ex præcepto, siue ex consilio præstanda, non impediantur. Exempli causa, si ieiunium temperandum est, ad seruiendum promptius ægro, visendos carceres, aliosq; afflictos solandos, id omninò faciendum. Similiter, si ad recreandum hospitem, vel peregrinum etiam carnibus vescendum est ei, qui statuerat ab omnibus carnibus, & piscibus spontè se abstinere, consultius id faciet, quàm si propositi sui tenax sit. Quòd idem dicendum est de alijs operibus,

A a 5. ma-

✠ TRACTATUS DE

maximè quando illa opera charitatis pertinent ad commodum proximi. Ratio huius est, quia opera præstantiora semper anteferenda sunt minus præstantibus, at constat opera charitatis longè præstare, & Deo gratiora esse operibus, quamuis magnis, externæ mortificationis, si illa voluntariè, & non ex præcepto sint suscepta. Quare meritò dicit S. Hieronymus. Non mediocriter hallucinari, q̄ media bona præferunt summis, ieiunium caritati. Cum enim caritas sit mortificationis, omniumq; virtutum finis, proculdubio hæc secūdum illam moderari debet.

c. nō mediocriter, de Conf. d. 1.

In hist. religiosa.

B. Theodoretus commemorat Martianum monachum sanctissimum, licet in seculo fuisset regia stirpe oriundus, tamen postquam se in eremum abdidit, tanta seueritate vitam traducere cœpisse, vt in quartum vsque diem vna tantum panis libra contentus fuerit. Et tamen cum aliquando ad eum diuertisset Auitus monachus, vir summæ abstinentiæ, moderata ieiunij consueti lege, mensam illi apposuit, ac ad prandendum suo etiam exemplo inuitauit. Et cum Auitus constanter negaret se à more suo discessurum, hoc est, vt nihil ante occasum solis degustaret; Marti-
nus

aus ob pertinaciam illius in iudicio proprio ingemuit, & dixit. Nos quoque amice, complexi sumus vitæ genus, quod profiteris, & maiorem laboris, quam quietis, ieiunij quam manducationis rationem habemus: sed id quoque non ignoramus, caritatem nobilitorem esse virtute ieiunij, ac proinde merito hoc si spontaneum sit, illi posthabendum est. Hac oratione Martianus docuit liquidò, qua discretione seruanda sint ieiunia, aliæque similes mortificationes. Atque hanc doctrinam omnes sancti verbis & exemplis confirmarunt, vt tradit B. Augustinus in libro de moribus *Cap. 33.* Ecclesiæ, in quo postquam recensuisset graues Sanctorum sui æui pœnitentias, maximè monachorum, seueraque eorum ieiunia, subiungit. *Charitas præcipuè custoditur, caritate victus, caritati sermo, caritati habitus, caritati vultus aptatur: hanc si quis offendit, vno die durare non finitur. Sciunt hanc ita commendatam esse à CHRISTO & Apostolis, vt si hæc vna absit, inania; si hæc adsit, plena sint omnia.*

Vna tantum difficultas hic occurrit seruis Dei mortificationis, & perfectionis studiosis, ob admirandas pœnitentias & mortificationes, quas legunt in

Sanctorum vitis, an non illas imitari debeamus, cum Deus in diuina Scriptura nos ad eorum mores imitandos inuitet, & Ecclesia sancta eorum exempla in dies ob oculos ad imitandum proponat. Ad hoc respondemus: duplices in vitis Sanctorum expressas virtutes. Quædam sunt principales, in quib. diximus constitutam vitæ Christianæ perfectionem, veramque sanctitatem, vt est interna humilitas, mansuetudo, patientia, castitas, misericordia, charitas, propriæ voluntatis, iudicij, & passionum mortificatio, peccatorum odium, munditia cordis. In his omnes possumus imitari Sanctos, nullo etiam præfixo modo & mensura: siquidem in harum imitatione, nullus est excessus, nullum damnum, nullum absurdum, sed quo quis plus profecerit in humilitate, abnegatione sui, puritate, patientia, & charitate in Deum & proximum, hoc Deo gratior erit, & plus animæ suæ proderit. Aliæ verò virtutes sunt min⁹ principales, vt sunt mortificationes externæ, ieiunia, paupertas, tolerantia æstus, frigoris, imbrium, aliorumq; incommodorum & pœnarū temporalium, in quibus non consistit perfectio, & sanctitas, sed sunt instru-
menta

menta & media quibus perducimur ad perfectionem. In his autem Deus vult nos imitari sanctos iuxta certum quendam modum & mensuram, hoc est, vt afflictiones illas externas vsurpemus cōuenienter viribus naturalibus ab eo concessis. Nam clemētissimus Deus qui seruis suis immēsam impertiuit donorum suorum copiam, vt possint esse perfecti, & in veris solidisque virtutibus humilitatis, patientiæ, caritatis, & ceteris progressus facere: idem ad exercēdas mortificationes externas nō impertiuit omnibus easdem vires & pręsidia, sed alijs plura & maiora, alijs minora & pauciora: quia contentus est, si quisq; secundum facultatem sibi datam se exerceat. Qua moderatione si seruus Dei vtatur, non ideō iacturam facit alicuius boni: si enim non potest sine manifesto valetudinis suæ damno tanta ieiunia, quanta vsurpârūt sancti, sustinere, vel alias ferre asperitates, potest equē ac illi tantam animi submissionem, patientiam, mansuetudinem, puritatem cordis, ac deniq; sinceram caritatē sectari, in quibus virtutibus, quo quisq; plus profecerit, & simul voluntatē promptā habuerit plures mortificationes, grauioresq; subeundi, si vires suppetesēt, hoc copiosius exter-

næ mortificationis defectum supplebit.

Ex hac doctrina error eorum liquet, qui nullum ponunt studium in imitandis primarijs SS. virtutibus, cum tamen auxilia à Deo sufficientia præstò sint: ponunt autem in extraordinarijs poenitentijs, pro quibus imitandis vires sufficientes nequaquam acceperunt. Scriptura diuina narrat Deū Iudæ Machabæo eiusq; fratribus, & quotquot ex eius stirpe erāt inusitatam animi fortitudinē in oppugnandis gentibus cōcessisse, sic prorsus, vt paucorum militum ope ingentes fugaret exercitus, nam sex millibus aliquādo deleuit centum hostium millia. Alij Israelitę qui ex illa stirpe non erant, conati sunt quidem imitari illos, sed gentilium armis deleti sunt. Cuius euentus causam illam Scriptura reddit, quod nō fuissent ex eorum prosapia, quos Deus singulari sua prouidētia elegerat ad vindicandam populi Israelitici libertatem. Idē contingit in conflictu spirituali aduersus hostes anime, vt qui insolitis poenitentijs ad imitationem sanctorum pugnam inire volunt, sine peculiari Dei auxilio, in grauissima incidant mala. Nam primò consuetis corporis viribus destituuntur, tum irruunt morbi varij, hinc, inquit S. Basilius, omnia pristina-

I. Mach. 2. 3.

virtutum exercitia deferuntur, & opus est ad illos curandos multis ministris. Verum & postea incipiunt ab omni mortificationum genere abhorreere, vt nec leuissimas deinceps subire velint, alijsque autores sint, ne subeant: ac quod peius est, vt animaduertit S. Vincentius, *De vita p̄- rit. c. 3.* fraude callidissimi dæmonis eò pertrahuntur, vt totos se dedant inquirendis corporis commodis in cibo, potu, somno, otio, alijsq; carnis voluptatibus, ac proinde nec longè absint à grauibus peccatis, in quæ tales sæpè turpiter relabuntur. Hęc verò omnia mala auerti possunt seruata discretionis regula, secundum documenta & exempla Sanctorum.

CAPVT V.

Quibus rebus impedi solet exercitium mortificationis, ac primò quidem doctrina quorundam.

Non satis est, explorata nobis esse media, quibus excitemur ad mortificationis exercitium, ac discretionem, qua illud temperemus, verum etiam opus est notas nobis esse tentationes, quibus humani generis hostis illud impugnare consuevit. E quib⁹ vna est, doctrina quorundam auctoritate & eruditionis fama præstantium

virorum, qui, ut exercitati non sunt in mortificationis ludo, nec experti sunt nobilissimos eius fructus, et si disertè eã non improbèt, quod salua fide non possunt, tamen dicta quædã generalia vsurpant; quæ malè intellecta non parũ multos à mortificationis studio deterrèt, ut dum dicunt, Christiano homini ad salutem sufficere, si diuinis præceptis obsequatur. Possè quemuis hominẽ indulgere corpori recreationes & alia cõmoda, quandoquidem licita sint, & legi diuinę non repugnèt. Mortificationes, aliasq; pœnitētijs externas, esse quidem bonas, sed non necessarias, exceptis ieiunijs Ecclesię, & pœnitentijs à Sacerdote in confessione iniunctis: Deũ præcipiẽtẽ à nobis exigere cor nostrum, & virtutes animi. His, similibusq; dictis, quibus sana potest subiecta esse sententia, imperitis persuadent, parum prodesse externas istas pœnitētijs & mortificationes; quæ conclusio vera nõ est, nec sana, sed falsa & perniciofa. Et quamuis ad intelligendam veritatem, fraudemq; illam auertere satis esse possint, quę in prima parte dicta sunt de mortificationis fructibus, tamẽ equum est, ut pro quiete & solatio aliquorum respondeamus ad obiecta, & declaremus, quomodo intelli-

gen-

genda sunt illa dicta, ut de vero ac legitimo eorum sensu constet.

Quod enim ad primum attinet, fateor ad salutem fidei sufficere diuinorum preceptorum, Ecclesiae, & Superiorum observationem; verum addo, ad praestanda praecipua post naturae nostrae corruptelam ex peccato secuta opus esse praesidio mortificationis. Nam cum in homine remanserit non parua ad malum procliuuitas, caroque capitalem inimicitiam gerat cum spiritu, non certe potest communibus sultis praesidijs omnes tentationes cum praecipuis dictis pugnantibus excutere, nisi auxilium aliquod petat a mortificationis exercitio, tum ad perturbationes animi carnemque domandam, tum ad obtinendam perseuerandi gratiam. Itaque licet mortificationes vltro susceptae necessariae non sint ad salutem, sicut praecipua, tamen necessariae sunt ceu media conuenientia & salutaria ad custodiendum praecipua, in eorumque obseruantia persistendum. Ad alterum dictum respondemus, recreationes licitas posse sine nota culpae usurpari, cum bono fine & scopo suscipiuntur, vel eorum necessitas aut utilitas ad fructum aliquem animi, & non tantum ad meram voluptatem aucupandam, ut late superius

di-

dictum est, dirigitur. Cum quo cōuenit quod crebrò dictum est, in mortificationibus externis non consistere perfectionem, & sanctitatem, sed eas esse instrumenta, & media quibus obtinetur vera sanctitas & perfectio.

Psal. 23.

Licet alterum sine altero esse nō possit. Sicut enim Deus in arborum fructibus, quas condidit, licet solam medullā voluerit seruire sustentationi hominis, tamen medullam contexit cortice, propterea quod sine illa nec gigni nec cōseruari medulla possit: sic ad spiritalem hominis vitam sustentandam Deus oēs condidit virtutes, in quib' perfectionis medulla consistit, & tamen voluit illas tū gigni, tū cōseruari per exercitiū duræ mortificationis, tanquā per corticē.

His ergo armis debemus profligare dictas tērationes: & certò nobis persuadere, omnem doctrinā qua animus demulsus incipit in desiderio mortificationis lāguescere, & carnis blandimētis delitijsq; oblectari, debere esse suspectā, quia non est Christi sanctorūq; spiritui consentanea, vt S. Bernard. præclare obseruauit: *Nasciturus, inquit, Dei filius, cuius in arbitrio erat, quodcunq; vellet eligere tempus, elegit quod molestius est, presertim parvulo, & pauperis matris filio que vix pannos habet.*

beret ad inuoluendum, præsepe ad reclinandū.
 Non est tale iudicium mundi, aut iste fallitur,
 aut mundus errat. Sed diuinam falli impossi-
 bile est sapiētiam. Quid enim Christum, vtiq; qui
 non fallitur, elegit quod carni molestius est? Id
 ergo melius, id vtilius, id potius eligendū, &
 quisquis aliud doceat vel suadet, ab eo tanquā
 à seductore cauendum. Hæc Bernardus. Et *Ser. de lapsu*
 S. Cyprianus martyr, dū hortatur fide-
 les, ad exercitationem pœnitentiæ, mor-
 tificationumq; externarū, vt ieiunij, ci-
 liciorū, humicubationis, suadet, vt om-
 ni studio fugiantur, qui huic doctrinæ
 resistūt, eò quod perniciosior eorū sit co-
 natus, quā tyrannorū persecutio. Atq;
 hæc monita tradidēre hactenus sancti,
 eo quod experientia didicissent, non so-
 lum fidelium saluti obesse, qui praua sua
 doctrina declarabant se apertos Ecclesię
 inimicos, sed etiā quosdā Ecclesię filios,
 qui vt minus amantes erant viuæ cru-
 cis Christi, qualis in mortificatione quo-
 tidiana cernitur, suis dictis alios à san-
 ctissimo instituto mortificandi se, oc-
 cultè retrahebant.

CAPVT VI.

*De alio mortificationis impedimento, nempe
 nimia cura sanitatis conseruandæ.*

Inter discretionis regulas vna fuit,
 ne mortificationes vllæ fiant cum
 sa-

sanitatis, viriumq; naturalium notabili detrimento: verum quia contingit nonnullos ab infesto humanæ salutis hoste, proprioq; amore & tepiditate deceptos, ex immoderata valetudinis conseruandæ cura cū ingenti animæ suæ iactura, mortificationis exercitiū negligere, operæpretiū duxi, hic aliquas regulas doctrinæ SS cōformes, pro cauēdo in alterā partē excessu ponere. Principio itaq; certū est, quotiescunq; periti medici, vel alij homines prudētes, & spiritalibus rebus exercitati, in Domino iudicāt, seruū aliquē Dei, si huic vel illi mortificationi operā det, de incolumitate corporis periclitaturum, laudabile esse illi prohibere talis mortificationis exercitium. Quanquā, q̄a natura æquo procliuior est in corporis cōmoda & delitias, alienior aut ab omnib⁹ incōmodis & pœnis, facile in fraudē à proprio iudicio induci potest, vt quod necessarium non est ad valetudinem, tamen iudicet esse; & quod non est admodum noxium, arbitretur esse: Eoq; facilius induci potest, si huic inclinationi inordinatæ præterea accedat pusillanimitas, ex cōpassione naturali; vel metu damni, quod aliàs expertus est immoderatis pœnitentijs, profecta: tunc enim procliuus iudicium proprium

prium excęatur, & deceptio maior est.

Hinc verò fit, vt necessitatis sanitatis-
que prætextu tales anhelent ad lautio-
res cibos palatui ipsorum congruentes,
fugiant autem omnia incommoda &
pœnitentias, etiamsi id fiat cum damno
animæ ipsorum, & proximi offendicu-
lo. Deinde ita informēt medicos, vt po-
tius præscribant quę eorum gustui, quā
quæ reuera sanitati recuperandæ sunt
accommodata. Qua de re sic loquitur B.
Bernardus, in sermone de triplici gene-
re bonorum: *Nihil corpori, inquit, ultra
dandum, vel querendum est præter sanitatem.
Sed hic fouea est, quæ nolo vos lateat. Insidia-
tur enim voluptas sanitati, & tam subtili ma-
lignitate persequitur, vt vix eam quis vel pos-
sit cauere vel nouerit. Inde est, quod multi ad
tam bestiales & rebelles impetus descenderunt,
vel, vt dicam verius, ceciderunt, vt volupta-
tem præferant sanitati, & illis ipsis sepius vo-
luntur, quæ sciunt difficiles & acutissimas
subsequi passiones. Et alibi proposita senten-
tia Christi: Qui voluerit animam suam
saluam facere, perdet eam: Hippocrates, in-
quit, & sequaces eius docet, animas saluas fa-
cere in hoc mundo: Christus & eius discipuli
perdere quemnam vos è duobus sequi magis, ñ
eligitis? At manifestum se facit, qui sic dispu-
tat: hoc oculis, hoc capiti, & illud pectori vel
sto.*

Matth. 16.

Bern ser. 30.

in Cant.

stomacho nocet. Profecto vnusquisque quod à
 magistro suo didicit, hoc in mediũ profert. E-
 picurus atq; Hippocrates, corporis alter volu-
 ptatem, alter bonam habitudinẽ præfert. Mem-
 magister viriusq; rei contẽptum prædicat. Ani-
 me in corpore vitã, quã summo studio iste vn-
 de sustet, ille vnde & delectet inquirat, atq;
 inquirere docet. Saluator monet & perdere. Et
 infra: Quid verò prodest tẽperare à voluptati-
 bus, & inuestigandis diuersitatib. complexionũ
 ciborumq; varietatibus exquirẽdis quodia-
 nã expendere curam. Legumina, inquit, vento-
 sa sunt, caseus stomachũ grauãt, lac capiti no-
 cet, potum aquã non sustinet pectus, caules nu-
 triunt melancholiã, choleram porri accendunt,
 pisces de stagno, aut de luto sa aqua meã penit?
 cõplexioni non cõgruunt. Quale est hoc, vi in to-
 ris fluuijs, agris, hortis, cellarijs ve vix reperiri
 possit, quod comedas? Puta. quãeso, te monachũ
 esse, non medicũ, nec de cõplexione iudicãdum,
 sed de professione Parce, obsecro, primũ quidẽ
 quieti tuã, parce deinde labori ministrãtũm,
 parce grauãmini domus, parce consciẽtiã. Hęc
 omnia B. Bernardus, qui his verbis non
 improbãuit moderatã discretionem,
 qua cauemus eã abstinẽtiã seuerita-
 tem, quam experientia didicerimus no-
 bis ad sanitatem vehementer obesse, sed
 superuacaneã tantũm sollicitudinẽ
 quorundã, qui leui ex causa de qualita-
 te

te ciborum queruntur cōtra illud Apo-
stoli: *Carnis curam ne feceritis in desiderijs.* Rom. 13.

Vt verò intelligatur, quæ cura licita
sit & necessaria, hoc est, quam seruus Dei
conseruādæ vitæ ac valetudini tribuere
potest, quæque superflua & illicita, quæ
non potest, memoria recolēdum est, quod
superius monuimus. etsi fas sit cuiq; stu-
dium aliquod ponere procurandis vitæ
valetudiniq; necessarijs, tamen neminē
ea lege astrictum, vt præstantiora cōmo-
dioraq; in quoque genere, siue vestitus,
siue victus, siue habitationis, deligere
teneatur, sed ea tantum, quorum vsu nul-
lum notabile damnum nouit vitæ vel
incolumitati suæ accessurum. Deinde &
illud obseruandū est; hoc discrimen esse
inter prudentiam carnis, quam B. Pau-
lus ait esse inimicam Deo, mortemque
culpæ & pœnæ æternæ conciliare, & sa-
pientiam spiritus, quæ effectrix est vitæ
& veræ pacis: quod illa prouideat homi-
ni commoda corporis, nullo ad animā
habito respectu, hoc est, siue noceāt ani-
mæ, siue profint: Qua prudētia vsi sunt
sapientissimi quique gentilium, eorum-
que celeberrimi Medici, eaq; proh dolor
multi quoque fideles nunc vtuntur, ve-
ro timore Dei destituti, quorum Deus
venter est: hæc verò, nempe sapientia
spi-

In hoc tract.
p. 3. c. 2.

Rom. 8.

spi-

spiritus, quæ de cœlo venit, ita prospicit homini de corporis cōmodis ad valetudinem tuendam necessarijs, vt tamē nullum detimentum afferat incolumitati animæ. Itaq; corpori oēs illas lautitias & superuacua cōmoda adimit, quæ impedire possūt, quò minus spiritus imperium in carnem retineat, vel quò min⁹ anima contēplationibus, precibusq; & alijs virtutū exercitationibus vacare possit, modò inde nullum graue vel notabile damnum vitæ sanitatiq; corporali inferatur, vti iam sæpè dictum est.

*In Psal. 118.
c. contraria,
de Conf. d. 5.*

Sanctus Ambrosius certè non dubitat affirmare, medicinæ præcepta, quibus inhibentur ieiunia, orationes & meditationes pugnare cum præceptis diuinis, & qui talibus medicinis vtuntur, adimere sibi ea, quæ animæ sunt fructuosa, vbi sine dubio loquitur de medicinis, quibus nonnulli sola prudentia carnis duce vtuntur, hoc est, tantam sanitatis conseruandæ curam gerunt, vt sine magna necessitate animæ omnem mortificationis aliorumq; exercitiorū spiritualium fructum adimant: quales sunt illi, qui quoties paululum se malè affectos sentiunt, etiam Ecclesiæ ieiunia præuaricantur, & diebus veritis sibi esum indulgent carniū.

Ex

MORTIF. DISCRET. 565

Ex his demum omnibus superest, vt
 seruus Dei excerpit sibi normam & for-
 mam, quam tenere debeat in tuēda cor-
 poris sanitate ne in alterū tendat extre-
 mū, hoc est, vt ne sinat se ob leues causas
 vel exigua incōmoda à sancto mortifica-
 tionis exercitio dimoueri. Nā vt scribit
 S. Bern. *Si sanitati corporis sollicita prouiden De triplici*
da est custodia, puritati cordis tanto sollicitior genere bo-
est impendenda, quantò pars ista dignior esse cō norum.
uincitur. Deinde, vt in hoc biuio animā
 mortificandi, & corpus tuendi, potius
 inclinet in prius, eò quòd equo vehemē
 tior sit inclinatio carnis in sua cōmoda:
 nam & Aristoteles, licet gentilis, in suis
 Ethicis, monuit, vt cūm perdifficilè sit *Lib. 2. c. 9.*
 attingere virtutis medium, debere ho-
 minem obseruare, in quam partem ex-
 tremi persequendam procliuior sit, eoq;
 animaduerso, cōtendere in eius contra-
 rium, & quod eo plus est addit, in hac re
 maximè fugiendam voluptatē. Deniq;
 quo seruus Dei ab amoris propriij fraude
 liberior sit & securior, non fidat nimiū
 suo iudicio, cūm ferè, vbi de proprio ne-
 gotio agitur, homines falli soleant, sed
 primūm supplex à Deo diuinam lucem,
 cum desiderio id faciendi, quod diuinæ
 eius maiestati gratius iudicatum fuerit,
 postulet; tū omni puritate necessitatem
 B b suam

Ex

suam Superiori, si habet, vel Patri spiri-
tuali exponat, eorūq; iudicio & consilio
acquiescat, firma spe fret^o, se hoc medio
in diuinę volūtatē notitiā deuenturū.

Adhęc seruus Dei hac in parte exclu-
dat oēs inanes terrores infirmitatis &
morborū: nā, vt in alijs rebus, teste Scri-
ptura, *providentię hominum incertę sunt*, ita
maximē in hac materia; q̄ enim homo
existimat valetudini suę esse conueniēs,
sæpenumerō noxium est: quod verō no-
xium id imprimis illi est salutare. Et ex-
perientię liber docet: quod q̄ plus equo
sanitati tuendę dediti sunt, cū mortifi-
cationis detrimento, nunquā ad optatā
sanitatē perueniant: contra, qui medio-
crem curam tantū, & moderationem,
non neglectis cōsuetis mortificationis
exercitijs, valetudini curandę adhibēt,
veram tādē sanitatem obtineant. Imō
exemplis multis probari posset, eos qui
diligentissimi in curāda cuticula fuere,
& nulla medicorum antidota neglexē-
re, breui vitam cum morte commutasse:
contrā verō, sanctissimos quosq; viros,
qui seuerissimum abstinentię colendę
institutum arripuere, nullis laboribus
in persoluendis diuinis precibus peper-
cisse, & in decrepitam vsque ætatem vi-
tam prorogauisse.

S. Pau.

S. Paulus eremita adolescentiam suā paucis dactylis aluerat, senectutem verò tantum dimidiato pane, omnibusq; humanis commodis destitutus ætatem extraxit in annum decimum tertium supra centesimum.

*S. Hieron. in
vita.*

S. Antonius humi cubans, & pauxillū panis & aquæ sub vesperam, sumens de viribus corporis ad colendum Deum necessarijs nihil detraxit, & in centesimū quintum annum vitam produxit.

*Athan. in
vita.*

S. Hilarion in iuuentute paucis caricis & herbis vixit, extremam verò ætatē vno pane hordeaceo traduxit, ac tãdem tota vita in summa asperitate acta, octogenarius animā Deo reddidit. His alijsq; innumeris sanctis, qui omnia humanæ vitæ commoda neglexisse videntur, tamē Deus integram corporis incolumitatem ad præstanda sua nocturnis diurnisq; horis officia, & cum ea longissimā ætatem concessit; vt his exemplis declararet, quàm grata fuerit continua illa carnis castigatio & mortificatio; nosq; intelligeremus, tantū abesse, vt mortificationis studiosis Deus suo diuino auxilio desit, vt etiam vtramq; & animi & corporis incolumitatē liberalius promo- ueat. Neq; id eò dico, quo nos curā conuenientem & necessariam sanitati cōser-

*S. Hieron. in
vita.*

*In hoc tract.
p. 3. & 4.*

uandē detrahāmus, aut indiscretas mortificationes ad imitationem dictorū SS. suscipiamus, cū eas antē improbauerimus, sed vt notatis his exemplis, vanos commēntiarum infirmitatum timores excutiam⁹, & desertis vitiosis extremis, duce & magistra discretione, ad medium virtutis collimemus.

CAPVT VII.

De alio mortificationis impedimento, nempe quorundam Sanctorum exemplis malè intellectis.

Iob 28.

QVoniam tenebrarum princeps capitali odio prosequitur studiū sanctæ mortificationis, quippe per quā sua sede & habitatione, quę est *terra suauiter viuētium*, pellitur: idcirco, sicut aliās sacrarū scripturarū testimonijs, perperam detortis à Catholica fide homines abducere conatus est, ita nunc, exēplis quorundā SS. malè intellectis, imperitos deterrere conatur à studio mortificationis, atque experiētia docuit, quōsdam extitisse, qui exemplis SS. inordinatarum passionum regnū defendere non dubitarint, vt ambitionem & cupiditatem alijs imperādi exēplo Apostolorum, qui aliquando inter se contenderunt, quis illorū esset maior. Deinde S. Ioannis & Iacobi, qui primam sedē in regno Christi affectārant:

*Matth. 11.
Act. 23.*

ira-

iracundiam verò, in verba contumeliosa erumpentem exemplo Apostoli Pauli, dicentis ad Pontificem Ananiam: *Percutiat te Deus paries de albate.* Et Faustini ac Iouitæ, qui Imperatorem Adrianum appellarunt serpētem tortuosum, & viperā crudelissimā. Et S. Agathæ virginis & martyris, quæ Quintianum, aliosq; tortores suos vocavit immanes tyrannos. Sic ad tuendum dissensionum studiū allegant exēplum Pauli & Barnabæ, qui se mutuò separarunt, ob contentione ortā de assumēdo in socium Marco. Dein S. Epiphanius & S. Chrysostomi, qui ob quæstione de condēnandis Origenis libris non solum à se mutuò discesserunt, sed etiā Epiphanius dixit Chrysostomo: Spero te non moriturum Episcopum, & hic illi, spero te non peruenturum ad tuā urbē. Adhæc ad defendendam superbiam, exemplum inculcant; Prophetę summa libertate increpantis regē Achab, & Elisei regem Iorā, ac S. Stephani Principes Sacerdotū. Deniq; ad retinendam pompā vanam & profanam, mensarumq; delicias producunt exēplum S. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi, qui multo cum famulorum comitatu in publicum, splendidoq; ornatu prodibat, & mēsam multis opiparisq; ferculis instructā suis apponebat.

Ado 17. 107

Tyr. 15. 107

Act. 15.

Trip 1. 8. c. 15.

3 Reg. 18.

4. Reg. 3.

Act. 7.

His similibusq; exemplis animi sui
 perturbationes, & immoderatos affectus,
 velut iustos & æquos palliant, & morti-
 ficationi oëm aditum occludunt. Quan-
 quam verò hoc argumētum admodum
 sit imbecille, & dilui facilè possit, tamen
 pro solatio & instructione rudiorum o-
 peræpretium facturi videmur, si respon-
 deamus, declaremusq; neq; iam allata,
 neq; vlla alia Sanctorum exempla face-
 re pro tutela & patrocinio istarū inordi-
 natarum animi passionum. Sanctorum
 enim vita prorsus cōsentit cum purissi-
 ma eorum doctrina, & cum omnis per-
 fectionis archetypo, nempe Christi Do-
 mini nostri vita. Quocirca in Sanctorū
 historijs distinguendum est tempus, quo
 vixerunt, ab eo, quo non vixere. Nam li-
 cēt multi à prima ætate fama sanctitatis
 fuere celebres, vt S. Hilarion, S. Chryso-
 stomus, S. Eduardus Cantuariensis Ar-
 chiepiscopus, S. Malachias Archiepisco-
 pus Hiberniæ, S. Clemens martyr & E-
 piscopus Ancyranus, S. Maclouius, S.
 Bernardus, S. Thomas Aquinas, S. Ber-
 nardus, S. Eduardus rex Angliæ, & S.
 Ludouicus rex Franciæ; & alij: nihilo-
 minus alij fuere, qui in prima adolescen-
 tia vitam duxere communem, postea
 autem potenti Dei manu tacti, in alios
 ho-

homines commutati sunt, & vitam e-
gêre perfectissimam. Alij verò etiam
primam ætatem consumpsêre in gra-
uibus sceleribus, sed radijs diuini lumi-
nis exceptis, ita illustrati sunt, vt osten-
derint ibi abundare sanctitatem, vbi
ante abundarat malitia & peruersitas.
Ac rursus alij extitêre qui omnem æ-
tatem in infidelitatis tenebris vel in
grauibus peccatis omni gratia destitu-
ti transgêre, & tamen ad Euangelij vo-
ces, aut conspectam Christianorum
Martyrum in atrocissimis tormentis
constantiam, resipuêre, & ad mortem
pro Christi fide tolerandam se obtule-
re, ac sic nomê & mercedem sanctorum
Martyrum breui temporis momento
retulêre.

In his omnibus sanctis, nihil ad au-
toritatem exempli trahi potest, ex re-
bus ante adeptam sanctitatem gestis, ac *Chryf. ho. 66.*
proindè quod de Apostolis obiectum *in Matib.*
est, nullius est ponderis, idcirco enim
Christus Saluator ex infimo hominum
statu, & rerum omnium ignaros ele-
git, vt quicquid postea eorum opera ef-
ficeret, non ipsorum, sed Christi virtu-
ti, à quo missi erant, attribueretur.
Poterat quidem Christus eos vno
momento reddere perfectissimos, sed

maluit sensim vsq; ad Spiritus S. aduentum proficere, vt suorum lapsuum & defectuū memores, se magis submitterēt, totamq; sanctitatē & perfectionem suā sincerè altissimo transfererent: deinde vt hoc exēplo omnes fideles maius solatium caperent, clariusque agnoscerent omnia bona sibi contigisse per Christū, & si imbecilles sint ac rudes, Deum sua gratia & benedictione illis non defuturum. Itaq; in Apostolis eos mores imitādos nobis proponere maximè debem⁹, quos post adeptum Spiritus S. lumen lōgè copiosissimum, demonstrarunt. defectus verò quos tēpore nouitiatus sui habuisse vidētur, nō imitari, sed corrigere, quēadmodum & ipsi in se correxerunt.

In S. Thomæ Cantuariensis exemplo non dissimilis ratio est, nam ille in sanctorum numerū, præcipuè ratione persecutionis & martyrij pro Ecclesiastica immunitate fortiter perpeffi, relatus est: itaq; si quos nequos ante illud habuit in auctoritatem exempli trahi nequeūt: certè quosdam & ipse paulò antè mortem, vt splēdidum habitum cum monastico, & lautam mensam cum vulgari, magnumq; seruitiorum numerum cum sex famulis, licèt primarius esset regni Archiepiscopus, cōmutauit, cilicij quoque

que continua asperitate, & quotidiana corporis vsq; ad sanguinem non semel repetita diuerberatione, & in perfrigidum profluëtem demersione afflixit, vt hoc melius ad profundendum pro Christo sanguinem se compararet. Atq; hęc vitam duxit, postquam Deus eũ potenti sua dextera in alterum virum, & verum athletam suum, posthabitis omnibus seculi vanitatibus, conuertit.

CAPVT VIII.

Quomodo intelligenda sint exempla quedam, quibus inest mysterium, vel que speciali Dei instinctu accidere.

IN vitis SS. illud quoq; non præmittendum est, nonnullis eorum factis dictisve inesse aliquod mysteriũ & ideò non ad consuetam normam cõmunis vitæ SS. cæterorum, sed ad peculiarem diuinæ inspirationis prouidentięq; particularis regulã esse expendenda. Quò pertinet, quod S Paulus principi Sacerdotũ dixit: nec enim fuit maledictio, vel contumelia, sed prophetia: plenus siquidẽ Spiritu S. inquit B Gregor. prædixit, qualis esset futurus. Nec enim dixit, *Percutiat Deus*, sed *Percutiet*. Prædicebat autem, vt annotauit Venerabilis Beda, Sacerdotium Israeliticum, q̄ tum

Bb 5 erat

Ab. 23.

Lib. 7. mor.

c. 22.

erat instar parietis dealbati, & apparebat quale non erat, prædicatione Euangelij funditus euertendam. Deinde congruebat, vt dicit S. Chryfosto. Paulum in illo congressu eam dicendi libertatem & auctoritatem ostendere, vt gētiles, qui præsentés aderant, non parui facerent Euangelij prædicationem.

Diffensio inter B. Paulum & Barnabā non orta est ex animorum perturbatione, sed ex magna S. Barnabæ pietate, iudicantis non esse à sua societate auellendum Marcum consobrinum propter defectum, in quem ex humano metu inciderat. S. Paulus verò sanctissimo iustitiæ zelo accensus ad maiore Dei gloriā, ipsiusq; Marci documentum, & aliorū, putauit separationem faciendam. Vbi diuina prouidentia factum est, vt Barnabas ob maius Ecclesie bonum iudicio B. Pauli non subscriberet, eo quod singulis cum comite suo digressis vberior fructus in conuersione animarum erat secuturus. Nec aliud opus est respondere de Epiphanio & Chryfostomo: nā Epiphanius iudicabat condēnanda scripta Origenis, Chryfostomus verò arbitrabatur id in sua diocesi non faciendum, nisi antegresso examine. Vterq; autem grauimouebatur pro sua sententia rationib⁹.

la-

Interea Deus S. Epiphanio diuinitus reuelat exiliū, mortemq; S. Chrysoſtomi, & contra, S. Chryſoſtomo mortem S. Epiphaniij. Quas reuelationes verbis anteprolatis ſibi mutuò patefecerūt, quod facere ſalua caritate potuerūt, & ſalua veritate fecerunt, quia vtrumque euenit.

Reſponſa à Prophetis facta impijs regibus Iſrael, hoc continent myſterium. Sancti corde ſic inherabant cęlo, omnibusq; rebus mundi erant ſuperiores, vt nullius reformidarent potentiã, nullos aucuparētur honores, vni peccato vitando intenti, & diuinę promouendę glorię. Hoc cor volebat Deus detegi agēdo cum tyrannis, eorumque ſcelera ſancta quadã libertate mirabiliq; iuſtitię zelo coarguēdo. Qua de re ita ſcribit B. Gregorius. *Sãcti, inquiens, ſuper ſe interim rapti, in alto animum figunt: & quęq; in hac vita patiuntur, quaſi longè infra labentia, atq; à ſe aliena conſpiciunt, atq; vt ita dixerim, dum mente extra carnẽ fieri decertant, penè ipſa, quę tolerant, ignorant. Vnde & nullis contra veritatem poteſtatib. parcunt, ſed quos attolli per elationẽ cõſpiciunt, per ſpiritus autoritatẽ premunt.* Hinc nata ſunt omnia Prophetarum & Martyrum verba contra tyrannos prolata, nõ autem ex ſuperbia, quia erant humillimi, non ex ira, qua man-

Lib. 7. mor.

c. 22.

fuetissimi, non ex rancore, quia parati erant vitam pro illis profunderē, sed ex Dei inspiratione, qui opera illorum volebat superbos huius mundi reprehēdere, inuictumq; robur Sāctorum suorum patefacere, quo fulti, ne fœminæ quidē tenellæ atrocissima eorum tormenta, mortemq; ipsam pertimescebant.

Quæret hoc loco aliquis, cū verba huiusmodi geminum sensum habere queant, vt vel ex contemptu prolata putentur, quod est impatientiæ, vel elationis, vel ex zelo iustitiæ, quod est magni in Deū amoris: vnde cognosci possit ex bona radice profecta? Respondet eodem loco B Greg. *Quod zelo veritatis, non autem vitio elationis sancti viri ad verba tantæ altitudinis exiliant, ipsi patenter indicant, qui factis dictisque alijs & quanta humilitate polleant & erga eos, quos redarguunt, quanta caritate feruent, manifestant. Quomodo enim Elias superbo regi Achab increpationis verba per tumorem inulit, qui ante eius currum humiliter cucurrit: Quomodo Eliseus Ioram filiū Achab ex arrogātia confudit, dicens: Quid mihi & tibi est: Vade ad Prophetas patris tui, & matris tue: quomodo videre Naaman ex elatione noluit, dū nec ianuam aduenienti aperuit, qui non solū se cōspici, sed teneri etiā à muliere pmissi: de qua scriptū est. Cū venisset ad virū Dei*

Cap 23.

3. Reg. 18.

4. Reg. 3. & 5.

Dei in montem, apprehendit pedes eius, & accessit Giezi, vt amoueret eam. Ait vir Dei: Dimitte eam: anima enim eius in amaritudine est. Quomodo S. Stephanus proferre increpationem, dum vocaret duros & incircumcisos corde, per elationem potuit: qui pro eisdem, quos increpauerat, ad deteriora crescentibus, seq; lapidantibus flexis genibus orauit, dicēs: Domine ne statuas illis hoc peccatum? Idem Act. 7. fecere martyres alij: nam pro carnificibus, tortoribusq; suis in ipsis cruciatibus Deum precabantur, vnde & multos eorum conuersos legimus. Quare liberiores eorum voces iactate in reges & pre-fides, non ex animi fastu, sed ex puro amore & zelo tuende veritatis procedebant. Nam vt dicit Beat. Gregorius ibidem. *Superbia odium generat, humilitas l. 7. c. 23. amorem.*

Veniamus nunc ad alia exempla, quæ in vitis Sanctorum exstant, non ab omnibus imitanda, vt quæ ex singulari Spiritu sancti instinctu facta sunt, vt quod quidam in vastissimas solitudines se abdiderint, ab omnium hominum consuetudine disiuncti, quod nudi in syluis oberrarint, solis herbarum radicibus victitarint, omni cibo potuque plures dies, hebdomadas, menses, integras Quadragesimas abstinerint, stultos & qua-

si emotæ mentis, vt Simeon Salus, se
finxerint, & alia id genus egerint. Hæc,
inquam, miranda potius, quàm imitã-
da sunt. Imitanda siquidem nobis in-
cumbunt ea exempla virtutum tãrum,
in quibus omnes Sancti vniformiter
consenserunt. Hæc enim sola, pro re-
gula certa & securã piorum morum,
vitæq; sanctæ nobis Ecclesia proponit.
Deprehendimus autem in Sanctorum
historijs, quod communiter omnes a-
mãrunt exercuerintque paupertatem,
opes abiecerint, & defugerint dignita-
tes, honores, & nominis existimatio-
nem, omnes mansuetissimi fuerint in
tolerandis iniurijs, & inimicis benefi-
cio & amore deuinciendis, quod ad-
modum temperantes in cibo & potu
fuerint, & magna ieiunia sustinuerint,
commoda deliciasque carnis contem-
pserint, cilicijs & flagris crebris, alijsq;
asperitatibus eam perdomuerint, sum-
mum studium curamque in cohiben-
dis sensibus, maximè autem frenanda
per silentium, lingua posuerint, quod
amantissimi diurnarum nocturnarum-
que precum, & contemplationum cœ-
lestium, otij osores, laborum & tribula-
tionum amatores, quod colloquia va-
na & inutilia detestati fuerint, summã
autem

autem voluptatem ceperint ex collationibus rerum diuinarum, quod aliorum prosperis successibus, ex animo gratulati fuerint, aduersis verò compassi, omnemque operam locarint in remouendis, vel certè mitigandis afflictorum ærumnis, quod libenter obsecuti fuerint maioribus, omnium pedibus se subiecerint, & ab omnibus hominibus contemni, & ludibrio haberi, salua Dei gloria, optarint. Hi mores, hæc exempla communia & ordinaria omnium Sanctorum fuere: quæ si imitari conabimur, non dubium, quin imitaturi simus Christum illorum omnium magistrum, ducem, & antesignanum, participesque vna cum ipso Christo red-demur gloriæ, qua illi iam securissimè, & in omnem æternitatem perfruuntur.

CAPVT XI.

*De nonnullis medijs, quibus vinci potest
difficultas, quæ est in exercitio
mortificationis.*

Mortificationis exercitiū nulla ferè alia re impeditur, quam difficultate, & afflictione, quæ ipsa mortificatio secum affert. Nam, cum virtus ipsa spinis difficultatum

rum

tum circumsepta sit, sedemq; suam in loco sublimi collocarit, ad quam nisi multo labore & sudore perueniri possit; mortificationis verò muneri incubat, laborem, & quicquid aduersum est, deuorare, & quasi onus omnis difficultatis ad capessendū virtutis culmē suis humeris perferre, idcirco in ipsa mortificatione magna est difficultas, & afflictio. Primò liquidum & certum est, hominem ritè mortificatum in actionib. virtutum nullum experiri laborem vel difficultatem, imò potius promptitudinem & suauitatem. Itaq; difficultatem, de qua loquimur, tantum sentiunt, qui primum aggrediuntur hoc exercitium, donec diuina gratia adiuti, omnes naturæ malè inclinatæ repugnantias vicerint. Pro ea autem superanda media aliquot hic subiiciemus. Primum est, magna animi submissione, & imbecillitatis confessione postulare in orationibus à Deo, voluntatem efficacem, viresq; se mortificandi, atque hæc petitio semper inter primarias repetatur. Quāuis verò homo imbecillem agnoscere se debeat in omni virtutum studio, maximè tamē debet in exercitatione mortificationis, eò quod ob insitam naturæ corruptelā à nulla re magis abhorreat, quam

MORTIF. DISCRET. 58

quàm quæ infligit aliquã pœnam. Pro magno quoq; beneficio & agnoscere & æstimare debet, quod sibi tam infirmo, & ad mala procliui voluntas animusq; cõcessus sit exercitium mortificationis tam vtile & pretiosum complectendi: ac proinde quoties desiderium mortificandi aliqua in re Deus menti iniecerit, continuò cum gratiarum actione opus ipsum aggredi, vt dona sua semper cumulet maioribus.

Aliud mediũ ad mortificationis studium profequendum, & ad obtinendas à Deo vires, est, iniriũ facere à minoribus & facilioribus, cuiusmodi sunt, oculos claudere ad res aspectu iucundas, linguam continere à proprijs laudibus, de consueto potu cibouẽ modicum detrudere, nonnihil æstus vel frigoris vltro tolerare, aliãq; similia, quæ colligi possunt ex ijs, quæ diximus de mortificatione propriæ voluntatis, passionum & sensuum. Mouere autem plurimum nos debet ad hoc studium non contemnendum, quod, vt superius ostendim⁹, mortificatio etiam in rebus paruis Deo sit gratissima. Deinde, quod omnis mortificatio propter Deum facta, licet exigua sit, iusto meritoria, tantoq; maioris meriti, quo promptiori voluntate, & a-

Chrys. quod virtus à minoribus inchoanda.

In i p. 6. 4o

& a-

& alacriori facit, ita vt nonnunquam longè excedat mortificationem durissimam. Nam meriti essentialis magnitudo, cuius merces consistit in visione Dei, non operis magnitudini, & difficultati, sed actuali caritati, bonæq; voluntatis promptitudini, ac sincero desiderio Deo placendi, respōdet. Magnitudini verò operis, & difficultati, vt tradit S. Thomas, respondet præmium accidentale, quod consistit, non in Dei visione, sed in gaudio quodam, quod omnes beati in cœlo ex omnium creaturarum, bonorumq; operum, quæ ipsi alijq; iusti aliquando fecerunt, cōtemplatione hauriunt. Verum quidem est, ipsam operis magnitudinem & difficultatem argumento esse, illum qui id præstat, ampliore amore actuali, desiderioque Deo placendi præstare, & consequenter promereri augustius præmiū essentialē: conatus siquidem tentandi magis ardua, promptioris quoque voluntatis solet esse indicium. Attamen diffitendum non est, sæpè tanta promptitudine, alacritate, & ardore animi minores mortificationes, aliaq; externa opera leuiora subiri, vt longè superent meritum difficiliorū, duriorumq; operum: & verò tum certissimè id fit, quando.

quando à seruo Dei illa minuta exercitia eo animo suscipiuntur, vt si occasio daretur, aut vires suppeterēt, aut facultatem à superioribus, quibus parere cogitur, obtineret, reuera etiam aggrediretur grauiora.

Vbi verò initium factum fuerit à paruis mortificationibus, Deus sua gratia continuò præsto erit, vt & voluntatem accendat, & vires suppeditet, atque occasiones offerat, maiora tentandi, vt benè docet Venerabilis Richardus Victorinus. Ac sanè dignum & iustum est, vt quoniam illud daemone institutum est, iustos antè in rebus leuibus, & paruis inducere ad lapsum, quo iam nutantes & debilitatos postea in grauiorem ruinam impellat; sic cōtrà nos omnem laborem impendamus in mortificandis, vincendisq; nobismetipsis in rebus minoribus, vt aditū præcludamus daemone, ne nos vincat in maioribus. Deusq; vberem gratiā largietur ad difficiliora etiam mortificationum genera suscipienda. Quare Cassianus agens de perturbationibus animi leuioribus, quibus nonnunquam monachi solitarij afficiuntur, vt dum succensent calamo, si litteras non exprimat, cultello, si malè fecet, alijsque rebus creatis, si ad votum

non seruiant, admonet eos, valde conueniens esse huiusmodi inordinatos motus, licet sint de rebus leuib. refræ-
nare & compescere: eo quod hoc usu & consuetudine obtinetur, vt dum grauiores occasiones iræ aliarumue passionum, velut dum iniuria vel contumelia ab alijs afficimur, sese offerunt, facile nos colligamus, & mortificandi nostri causa, diuina gratia opitulante, grauiora æquo animo, & corde tranquillo perpetiamur.

CAPVT X.

De alijs medijs, quibus difficultas mortificationis vinci queat.

INter media, quæ ad amplectendum mortificationis studium permouere possunt, principem locum meritò sibi vendicat consideratio mysteriorum vitæ & passionis Domini nostri Iesu Christi: in ijs siquidem tanquam in speculo se prodit ineffabilis volūtas & caritas, qua filius Dei se æterno Patri ad cruciatus & contumelias pro salute nostra perferendas obtulit: Apud Romanos, teste Valerio Maximo, mos receptus fuit, res præclare ab Imperatoribus alijsq; belli ducibus gestas mādare verbis, & cantare, vt adolentes ad eas imi-

Lib. 3. c. 1.

imitandas inflammarentur. Sic decantata fuit fortitudo Horatij Coclitis, qui *L. 3. c. 3.*
 solus pro salute patriæ cum manifesto
 vitæ discrimine aduersus Hetruscorum

copias depugnauit. Sic robur Mutij Sæuolæ carmine celebratum, intrepidè in *Valer. l. 5. c.*
 luculentum ignem manum iniicientis, *6.*

vt Romam liberaret, & hosti terrorem
 incuteret. Sic audax & temerarium facinus Curtij, qui pro incolumitate populi armatus vnà cum equo se in vastū
 fori Romani hiatus præcipitem egit.

His exemplis Romana iuuentus incitabatur ad ardua quæq; pro salute patriæ
 tentanda, vt immortalem inde aucuparentur apud homines gloriam. Publius
 Decius ea de causa, cū Latino bello Romanam aciem inclinatā videret, caput
 suum pro Reip. salute deuouit, ac concitato equo in medium hostium agmē
 irruit, factaque ingenti strage corruit.

Cuius exemplo commotus filius, vt idem Valer. refert, deuotione simili æ *Ibid.*

quæ strenua pugna consentaneo exitu labentes perditasq; vrbes Romanæ vires
 correxit. Si ergo vnus hominis exemplum tantum valuit ad accendendos alios, vt similia pericula vitæ, ingentesq;
 labores adirent, quāto amplius mouere nos debet exemplum Christi, cū homo

exemi-

exemplo non præbeat vires ad imitan-
dum imitatori suo, nec præmium lar-
giatur pro afflictionis, quam tolerat
merito. At Christi exemplum vtrumque
præstat, nam & gratiam subministrat
ad imitandum, & labores suo nomine
perpeffos compensat æterna gloria.

*Lib 3 ep. vi.
ad Menes.*

*Quis non libenter & promptè, inquit B.
Cyprianus, calicem salutis accipiat? quis nõ
appetat gaudibundus & latus, in quo aliquid
& ipse Domino suo retribuatur? quis non pre-
tiosam in conspectu Dei, & fortiter & con-
stanter mortem excipiat, complaciturus eius
oculis qui nos in congressione nominis sui de-
super spectans volentes comprobatur, adiuvat
dimicantes, vincentes coronat, retributione
pietatis paternæ remuneratur in nobis, quicquid
ipse præstitit, & honorans, quod ipse perfecit?*
1. Mach. 6. Elephanti, vt est in diuina scriptura, cõ-
spectu sanguinis animantur ad pugnam:
quin ergo animetur Christianus ad pu-
gnam ineundam contra se suasque pas-
siones conspecto pretioso sanguine fi-
lij Dei pro se effusi? Certè exẽplo Chri-
sti lõgè promptius sancti martyres di-
rissimis se obiecerunt supplicijs, quã vn-
quam Curtiorum, Deciorum uic exem-
plo Romani: Hi enim ex mera temeri-
tate, & nimia famæ, & existimationis
cupiditate manus violentas sibi intu-
lere,

lère, & repentinum sibi procurauere interitum, at martyres Christiani magna pace & hilaritate animi ad cruciatu diuturnos, acerbissimasque pœnas se obtulere, nō pro sua, sed Christi gloria. Phileas Episcopus sanctus, agens de *Ensl. l. c. 10* martyribus, quos suis ipse oculis conspexerat sanguinem pro Christo profunderè. Gloriosi, inquit, martyres mortem pro Christo oppetere, excluso omni metu: & tamen tam atrociora erant tormenta, vt verbis exprimi non queant, nec facile quisquam credet tam dira fuisse, nisi qui præsens viderit. Verum quid eos permouere poterat, vt tanta supplicia sustinerent eū gaudio? Respondet: quia oculos mentis continuò in Christum Dominum intentos habebant, qui cum esset Deus, factus fuerit homo, & humiliarit se vsq; ad mortem crucis. Hoc Christi exemplū, quod sanctos martyres commouit ad subeundū martyrium, mouit & cæteros Dei seruos ad assumendas voluntarias pœnas, & affectus suos mortificandos, ac nos quoq; merito mouere debet, vt eū illis conformes fuerimus in passione, simus etiā socij in gloria & fœlicitate æternâ.

Iam verò & alia consideratione seruus Dei ad persequendum mortificationis studium non parum incitari potest:

si nempe animo reputet, quanta homines huius sæculi incommoda sustineant pro caducis, & temporalibus fortunæ bonis. Quid non facit famulus in gratiam sui Principis, ut fauorem illi? benevolentiamque conciliet, exiguumque salarium, quod minimū cum vita terminatur, obtineat: Quos non labores tolerat noctu diuque aperto capite ad nutum expectans, si quid imperare velit? quoties excipere auribus debet scommata, grauissimasque iniurias, quoties interpestiuas suscipere profectiones, cælo æstuoso, gelido, pluuio, cum iactura sanitatis & vitæ suæ, omniumque quæ annis multis incredibili sudore coaceruauit? Quas non molestias patitur agricola, ut frumēti aliquid cumulet ad sustentandam familiam? Multos menses frigoribus hibernis, solisque ardoribus vititur, solum proscindit, arat, seminat, occat; frumenta ubi maturuere metit; in fascēs colligit, in horreum inuehit, excutit, purgat, denique sollicitus est, ne casu aliquo fortuito totius anni labores pereant. Hoc exemplo B. Iacobus in Epistola sua hortatus est fideles ad preferendas forti animo huius vitæ afflictiones & molestias. Iam quid non patiuntur nautæ in mari, quid mercatores suas

Cap. 5.

suas merces cum summo discrimine deportantes ad extremas Indias, aliasq; regiones remotas? Quot noctes humi sub dio trāsigunt, niuibus & imbribus, grauibusq; cœli iniurijs? quàm malè conditis vescuntur cibus, quàm putida aqua sitim leuant? quot agitantur terrorib. Quoties pyratarū, latronum, naufragij, aliaq; discrimina subeunt? Has ærumnas & calamitates, si homines sustinent pro vilissimis huius mundi bonis, quæ vno momēto instar florum campi euanescent, & marcescunt, ad pascendū corpus mortale, quod cras in puluerē redigetur: quantò æquius corporis passionumq; suarum mortificationem aliquam sustinere debent, vel aliquando sempiternis fruantur regni cœlestis bonis, ad pascēdum animam suam, quæ nunquam morietur?

Quid verò iam dicemus de quibusdam cæcis huius mundi amatorib. qui vt importunæ cupiditati faciāt satis, dirissima quæq; perferunt? iniuriā quis passus est, quid non molitur, vt vindicet? lorica ferrea se onerat, nocte somnū capere nequit, cibum nulla cū voluptate capit, irruit in apertū discriminē carceris, tormētorum, & mortis. Alius, vt turpi & scædo amorī pareat, facultates oēs dilapidat, noctes totas vigilat, stultis vnus vanissimæ mulieris

Cc

iussis

iussis obtēperat, manifestis honoris & vitæ periculis se obijcit. Hæc si seruus Dei sedulò perpēdat, quomodo non animabitur ad faciendū pro Dei amore, quod isti faciunt amore hominū, & rerū terrenarū? quomodo non libētius dura perferet ad præstandā voluntatē Dei id consulentis, quā suis cupiditatib. obsecundet ad perficiendā voluntatē diaboli? cur non faciet pro vita, quod illi faciūt pro morte? Quæ ratione negabit se posse aliquid tolerare pro pace, & gaudio spiritali animæ, gloriæq; cœlesti, cū illi eadem tolerent pro condemnatione & cruciatib. æternis.

CAPVT XI.

De aliis mediis, quibus difficultas mortificationis vincitur.

SVnt alia tria media ad superandam mortificationis difficultatē non parum idonea, nēpè odium sui, misericordia in proximos, & amor in Deū, in quorum mediōrū tractatione nō omnia, sed id tantū, quod ad nostrū institutum attinet, persequemur. Primum. n. seruus Dei dum considerat, & in mentē reuocat antea vitæ lapsus, eorūq; radices cordi suo inhærentes, sancto quodā odio exardescit in culpā, eiusq; fontē. Et quāuis non ignoret impulsore dæmone omnia facta, ac proximos sepe peccādi occasiōē præ-

præbuisse, tamē se solum culpabilē facit & reprehendit, eò quod diuina adiunāte gratia potuerit, si voluisset, oēs tentationes discutere, ac proinde primariā lapsuū suorum causā nullā aliam esse agnoscit, nisi propriā voluntatē ac vt alij auctores illi delinquēdi fuissent, se non esse illorū, sed sui ipsi⁹ tātum iudicē constitutū, quare nec iure reprehēdere posse, nisi seipsū. Similiter si qui ministeria vel officia illi deferre detrectent, vt cognati pietatē, famuli vel liberi obedientiā, proximi caritatē & iustitiā, imò iniuria palām afficiāt & inde grauiter perturbetur, doleat, contristetur, succenseat, sibi soli culpā mæroris, impatiētiae, iracundię, & turbationis, non alijs adscribit. Probè. n. nouit sibi patientiæ virtutē, voce diuina cōmendatā, vee vllū tēpus esse, quo diuina opitulāte gratia eam habere non possit, ac proinde si ea careat, sua negligentia & incuria accidisse. Ex hoc autē sancto odio, quo seruus Dei lapsus suos, prauasq; inclinationes detestatur, atque ex iusto illo iudicio, quo contra se, nō alios profert sententiā, nascitur ingens desideriu, atq; anim⁹ extirpandi prauas illas inclinationes, quæ causā labendi dedēre, & vindicādi noxas, quas in se redarguit, ac proinde etiam se mortificandi. Id quod significauit Apost.

2. Cor. 7. &
ibid. Ansel.

in altera epist. ad Corinth. his verbis. *Ecce enim hoc ipsū secundū Deū contristari vos, quā- tā in verbis operatur sollicitudinem: sed defen- sionē, sed indignationē, sed timorē, sed desiderū, sed emulationē, sed vindictā in omnib. Quod,* inquit B. Anselmus, intelligēdum est de indignatione sancta, qua homo propter delicta sibi indignatur, & de mortifica- tionis pœna, qua in se illa castigat.

6. 17. & 19.

Aliud mediū pro virib. ad expugnan- dā mortificationis asperitatē necessarijs nobis suppeditāt opera misericordiæ ex- hibita proximis, vt dum famelicis eibus, nudis vestitus, ægris solatiū, in carceratis auxiliū, viduis & orphanis patrociniū cōtra oppressionē potentiū subministra- tur, inter cætera n. præmia, quæ Deus in diuinis literis promisit, hæc propter Deū facientib. vnū est, quod diuino suo auxi- lio protectur⁹ sit illos, ne facilē aut demō- nis tētationib. aut perturbātionib. animi succumbāt. Sic. n. habet Ecclesiast. *Eleemo- syna viri, quasi sacculus cū ipso, & per gratiam hominis quasi pupillā conseruabit.* Quorū ver- borum sensus est, sicut homo magnā cu- rā gerit oculorum suorū, eò quod magni eos facit: sic Deus peculiari cura tuetur gratiā eorū, qui erogāt eleemosynā in pauperes. Et infra addit. *Eleemosyna super scutū potentis, & super lanceā aduersus inimicū tuum.*

uum pugnabit, quasi diceret: Sicut homo fortis scuto & lancea defendit infirmū & debilē; sic eleemosyna à Deo impetrat, vt null⁹ hostium visibilium vel inuisibiliū homini misericordi nocere queat. Hanc vim eleemosynę operumq; misericordię & ipse Dominus apud S. Lucā patefecit: nam cum reprehendisset Scribas & pharisęos, quod nimium operę locarēt in abluendis manib. & vasis, è quib. cibum potumue capiebant, animę expurgationem negligerēt, à vitijs & flagitijs, mox remedium suggerit. *Date, inquit, eleemosynā, Luc. 11.*
 & omnia mūda erunt vobis. Operibus. n. misericordię Deum sibi conciliare poterāt, vt daret gratiā pœnitentiā agendi, & donum iustificationis, quo peccata eorum omnia expiarētur, obtinēdi. Et quoniam Christus hic loquitur de perfecta mūditia, quæ est nō solum à peccatis lethalib⁹, sed etiam venialib. & passionib⁹, prorsus sequitur, eleemosynę beneficio queque à nobis obtineri donū mortificandi: quandoquidē via ordinaria non nisi per mortificationem carnis perueniatur ad perfectam puritatem cordis.

Neq; verò tantū corporalia misericordię opera, sed spiritualia etiā eandē vim sibi vēdicant, vt rudes informare in doctrina Christiana, alijsq; rebus ad salutē

pertinentib. consiliū animæ salutare po-
 stulantib. subministrare, mœstos & affli-
 ctos cōsolari, peccātes corrigere, animos
 discordiū conciliare, verbis exēplisq; ad
 meliōrē frugē improbos reuocare, inci-
 tare ad confessionē sacramentalē, & sacrā
 cōmunionē, seriamq; vitæ superioris e-
 mēdationē; ad cōciones piās; exhorta-
 tiones audiēdas, quib. ad cultū diuinum
 accēdatur: monere, vt patienter maleuo-
 lorum iracundorumq; hominum mores
 sustineant, vt pro omnib. hominib. Deum
 orent, pro iniustis quidē, vt ex peccatis e-
 mergāt & cōuertantur; pro iustis verō, vt
 in virtute, Deiq; cultu indies proficiant.
 Quāuis autē opera misericordiæ, quibus
 proximi corporis necessitatib⁹ succurri-
 tur magnā vim & efficacitatē habeant ad
 auxilia obtinēda pro mortificationis ex-
 ercicio, tamen ea, quib. anima immediatē
 adiuuatur, habet lōgē maiōrē. Nā vt do-
 cet S. Thō. in omnib. reb. creatis nihil est
 excellētius animæ salute, quæ cōsistit in
 clara Dei visione. Itaq; qui promouet ho-
 minē ad salutē illā, maiore beneficio illū
 afficit, q̄ si vel infirmum sanaret, vel pau-
 perem opibus locupletaret, vel etiā mor-
 tuum ad vitam reuocaret. Vnde B. Chry-
 soft. agēs de eo qui proximum à lapsu in
 peccatum seruārat. Hęc, inquit, eleeme-
 sy-
 na,

*Lib. 1. contra
 gent. 6. 55.*

*Orat. 4. in
 Iudæ. 5.*

na, nempe animæ facta, longè præstatioꝝ
 est eleemosyna facta corpori: immò, qd̄
 eo amplius est, anteferenda est toti huic
 corporeo mundo, Homo enim toto hoc
 mundo præstantior est, cum illius causa
 oēs mundi partes, cœlum, elemēta, quæq;
 in ijs continentur, condita sint. Itaq; qui
 laborat in hominis alicuius peccatoris cō
 uersione, præstatius opus aggreditur, quā
 qui immensum auri pondus in sinū pau
 perum effundit. Sic loquitur Chryf. Vnde
 colligit B. Laurentius Iustinianus Patriar. *Lib. de ho-*
 cha Venetus, exponēs, quā stricta ratio *mil.*
 in extremi iudicij die exigēda sit de ope
 ribus misericordiæ corporalibus, addit
 multò strictiorem accuratioremq; reddē
 dā de spiritualibus, ad salutem animæ per
 tinentibus; sicut enim nobiliori remunc
 ratione dignæ sunt si fiant: sic, maiori ca
 stigatione quādo iustitia vel caritas po
 stulat exhibenda, prætermittantur. Sed &
 ipse B. Chrysoft. alibi docet nos per opera *Ora. con. Iud.*
 misericordiæ spiritualia, longè maiora à
 Deo dona & charismata posse consequi,
 quā per corporalia: vt si animam vnam
 extrahimus ex peccatis, nempe ob operis
 præstantiam, multò efficaciora à Deo im
 petrandā auxilia veram pœnitentiam de
 vitæ antea actæ noxis agendi, ac deinceps
 gratia Dei accepta in virtutum studio in
 dies

dies accessione facienda.

Postremum medium, quod dicebamus prodesse ad leniendā mortificationis difficultatem, est amor Dei: nam, ut loquitur

Lib. 13. conf. S. August. verus amor amaritudinem nō sentit, sed dulcedinem in eo quod facit p̄ illo quem amat, laborem autē non sentit.

In hist. relig. Refert B. Theodoretus, sanctas fœminas duas Maranam & Cirā, quas ipse Episcopus inuiserat, licet quondā locupletissimæ fuissent, & illecebris mundi enutritæ, tamen postquam diuini amoris igne accendi cœpère, tam duram asperamque egisse pœnitentiam, ut dona Dei in illis magis admiranda fuerint. Nam corpora sua cilio contacta tanto ferri p̄dere grauarāt, quantum vix robustus homo ferre posset, ingentia frigora, solisq; ardores perferebant, parū comedebant, & ieiunia in aliquod dies extrahebāt, arctissimè in 40. vsq; annum inclusæ, neminem erant allocutæ, nisi necessitas aliud postulasset. Enumeratis autē hisce mortificationibus addit: Tanto amore in Deum flagrant, dum assiduè sui sponsi cœlestis bonitatem pulchritudinemq; contemplantur, ut tormēta & labores iam dictos, pro tormentis nō habeant, sed pro materia incredibiliū cordis voluptatum, Poterat hoc loco & aliud adiungi non ignobile mediū, Diffidentia sui

sui, suarumque virium, sed de eo copiosius alibi egimus.

CAPVT XII.

Epilogus & anacephaleosis totius materiae de mortificationis fructibus, & declaratio quanta sit hominis mortificati felicitas.

Vix exprimi potest verbis, ad quam felicitatem homo in hac vita pertingat, qui sedulo & serio operam mortificationi dedit. Quid enim praestabilius homini contingere potest, quam ut dum in hac carne mortali degit, viuat spiritu? dum in mundo versatur, non secundum mundi spiritum viuat, sed secundum Dei spiritum? Hoc caput & summa est virtutum omnium, exercitiorumque spiritualium, ab Apost. Paulo crebro commedatorum. Ad Galat. dicit: *Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis*. Et rursus dicit: *Si spiritu viuimus, spiritu & ambulemus*. Ambulare spiritu, est in virtutibus progressum facere, ac in bonorum operum exercitatione, non ductum sequi inclinationum, passionumque naturalium, sed spiritus diuini lumē, roburque fidei & Christi gratiam. Vnusquisque enim in ijs operibus exercere se debet, quae congruunt cum vita, quam profitetur: cum ergo homo Christianus per baptismum sit renatus, & per poenitentiam

reuocatus ad vitam spiritualem, tenetur etiam operari conuenienter tali vitæ, in omnibus diuinæ voluntati legiq; à Spiritu S. cordi nostro impressæ obsequendo; quod faciet, si omnia opera sua pura restaq; intèntione faciat, ad maiorem s. Dei gloriam, si in viam cœli semper cum maiori ardore & fructu spirituali decurrere conetur, ac deniq; in studium mortificationis sui continuò sit intentus. Quæadmodum enim homo moriendo peccato, per pœnitentiam obinet vitã gratiæ; sic prauis inclinationibus moriẽdo per mortificationem obtinet gratiæ incrementũ.

Cuiq; autem inclinationi, quam homo mortificat, respondet vnus gradus nouæ vitę spiritus, roburq; crescit secundum operationem illi congruentem. Sicut enim vitis, quæ radices viuas egit in terra, idcirco amputatur, vt in plures pãpinos se diffundat, pulchrioremq; & vberiorẽ fructũ ferat: sic iustus, dũ viuit vita gratię, idcirco mortificationis falce cupiditates inordinatas amputat, vt fructus & gratiores in oculis Dei, & vberiores aliquando producat, Quoq; vita interna iusti mortificationis oprea amplius augetur, latiusq; se diffundit in opera bona facta cũ spiritu, hoc in oẽm eternitatem gloriosior erit & cumulatioribus felicitatis donis abundabit, vitæ nẽpè Christi simillima. Hæc do-

Strina & institutio est B. Pauli Apostoli:
 sic n. loquitur in ep. ad Col. *Si consurrexistis Coloss. 3.*
cū Christo, quæ sursum sunt querite, vbi Christus
est in dextra Dei sedens: quæ sursum sunt, sapite,
non quæ super terram, q. d. Cū vobis suppe-
rat vita gratiæ, secundū quā spiritualiter
estis resuscitati, praestate opera illi vitæ cō-
gruentia, amplectendo cœlestia, deserēdo
terrena, nec finite vos duci affectib⁹ huius
mūdi, sed spiritu Christi in cœlo regnātis.
 Deindē mox Apost. quibus medijs ista vi-
 ta obtineatur, eiusq; fructus, subiūgit: *Mor-*
tui. n. estis, & vita vestra est abscondita cū Christo
in Deo. Cū autē Christus apparuerit, vita vestra,
& vos apparebitis cū ipso in gloria. Sensus est,
 Mortui estis peccato, quia horretis illud:
 & mundo, eiusq; pōpis, quia illas contēni-
 tis, & cupiditatib. terrenis, quia eas mortifi-
 casticis. vnde consequēs est, vos agere vitā
 spiritualem, quæ occulta latet in intimis
 cordis penetralibus, secundū mundanorū
 iudiciū, sicut secundū eorundē iudiciū iā
 latet vita Christi in cœlo regnantis, & ad
 dexteram patris confidentis. Quando autē
 Christus ad vniuersale iudicium ventur⁹
 est, & toti mūdo se spectādum præbitur⁹,
 tūc etiā vita vestra iā amatoribus mūdi i-
 gnota patefiet toti mundo, quia in socie-
 tate Christi eritis gloriosissimi, & quasi
 cū eo renati. O felix mortificatio, quæ tā
 nobile fructum tum in altera vita habet,

600 TRACT. DE MORT. DISCR.

beatitudinis animæ & corporis sempiternæ, tū in præfenti vitæ spiritualis, qua anima viuit per gratiã, & viuūt bona omnia cū spiritu vitæ perfecta. Atq; hinc oēs alij diuini mortificationis fructus à nobis declarati dimanant; vt, quod per illã magna parte naturam nostrã sanemus, lucẽ quãdam rerum diuinarũ cognoscendarũ accipiamus, solatium item & gaudium spirituale in tribulationib; & ærũnis, expugnationẽ carnis sub spiritu, & cõtra passiones tentationesq; victoriã, facilitatẽ & suauitatẽ in bonis operibus, efficaciam ad purẽ contẽplandum, robur cõtra humanos terrores, ac pacẽ & serenitatẽ spiritualẽ. Hac homo satisfacit pro peccatis præteritis, & liberat se à futuris, in quæ labi poterat. Hac irã refrenat, cõcupiscentiã extinguit, & verũ imitatorẽ Christi se efficit. Illa bonũ exẽplum præbet proximo, fit mãsuetus, benignus, & moribus suauis, nã, vt benè notauit Lud. Blosius, seruus Dei mortificatus est similis botro vitis maturo, pulchro, & ad gustatum suauis; nõ mortificatus verò botro immaturo, duro & acerbo. Deniq; hoc sancto mortificationis exercitio homo obtinet culmen perfectionis virtutũ, & velut homo perfectus & omni virtute instructus vtilissimus est Christi Ecclesię, oculisq; Dei gratissimus, vt dicit ven. Beda.

F I N I S.

Coll. S. J. Paderb.

In inst. spir.
c. 2.

Cant. c. 32.